


Uwaga: niedawno wprowadzono na tej stronie zmiany w oryginalnej wersji

francuski

językowej . Strona w wybranej przez Ciebie wersji językowej jest obecnie tłumaczona przez nasze służby tłumaczeniowe.

Swipe to change

Małżeńskie ustroje majątkowe

Luksemburg

1 Czy w tym państwie członkowskim obowiązuje ustawowy małżeński ustrój majątkowy? Jaka jest jego treść?

Luksemburski kodeks cywilny (Code Civil) stanowi, że w braku umowy majątkowej małżeńskiej (*contrat de mariage*) małżonkowie podlegają ustawowemu małżeńskiemu ustrojowi majątkowemu (*régime matrimonial*) (zob. art. 1400 i nast. kodeksu cywilnego). W tym przypadku zastosowanie ma ustrój wspólności dorobku (*communauté des biens réduite aux acquêts*), powszechnie zwany wspólnością ustawową (*communauté légale*). W przepisach tych stosuje się rozróżnienie na majątek wspólny (*biens communs*) i majątek osobisty każdego z małżonków (*biens propres*).

Wspólnością ustawową nie są objęte przedmioty majątkowe będące w posiadaniu małżonków przed zawarciem małżeństwa. Zasadniczo do majątku wspólnego małżonków należą przedmioty majątkowe nabyte w czasie trwania małżeństwa (wynagrodzenie za pracę i dochody, korzyści i dochody z majątku osobistego każdego z małżonków, majątek nabyty za opłatą).

Obowiązuje również domniemanie przynależności do majątku wspólnego przedmiotów, co do których małżonkowie nie mogą udowodnić ich odrębnej własności.

Od tego domniemanie istnieje jednak kilka wyjątków, do których należą osobiste przedmioty majątkowe i prawa o ściśle osobistym charakterze, które uznaje się za składniki majątku osobistego. Za majątek osobisty uznaje się na przykład odzież, pamiątki rodzinne, prawa autorskie lub prawa własności przemysłowej oraz odszkodowania (art. 1404 kodeksu cywilnego). Za majątek osobisty małżonka uznaje się również majątek nabyty w trakcie trwania wspólności majątkowej w drodze spadku, darowizny lub zapisu (art. 1405 kodeksu cywilnego).

<https://legilux.public.lu/eli/etat/leg/code/civil/20220701>

2 Jak małżonkowie mogą zorganizować swoje stosunki majątkowe? Jakie są w tym przypadku wymogi formalne?

W art. 1387 kodeksu cywilnego dotyczącym zasady swobodnego zawierania umów małżeńskich przewidziano, że „przepisy regulują małżeński ustrój majątkowy wyłącznie w przypadku braku szczególnych ustaleń dokonywanych swobodnie między małżonkami, o ile ustalenia te nie naruszają zasad współżycia społecznego i nie stoją w sprzeczności z przepisami”.

Małżonkowie mogą odstąpić od stosowania ustawowego małżeńskiego ustroju majątkowego przez zawarcie umowy majątkowej małżeńskiej. Małżonkowie mogą swobodnie ustalić majątkowy ustrój małżeński albo wybrać jeden z rodzajów ustrojów umownych określonych w kodeksie cywilnym.

Przy zawarciu umowy majątkowej małżeńskiej małżonkowie mogą ustanowić ustrój ogólnej wspólności majątkowej (*communauté universelle*). W ramach tego ustroju małżonkowie nie posiadają **żadnego majątku osobistego innego niż** przedmioty majątkowe, które ze względu na swój charakter należą do jednego z małżonków (osobista odzież, pamiątki rodzinne itp.). Wspólność majątkowa obejmuje cały majątek (majątek ruchomy, nieruchomości, majątek nabyty w trakcie trwania małżeństwa i posiadany w dniu jego zawarcia). Podobnie oboje małżonkowie wspólnie zaciągają **zobowiązania**, za które są odpowiedzialni solidarnie.

W kodeksie cywilnym przewidziano drugi rodzaj małżeńskiego ustroju majątkowego: rozdzielność majątkową (*séparation de biens*). W tym ustroju co do zasady małżonkowie nie mają żadnego majątku wspólnego. Wszystkie przedmioty majątkowe należą do jednego albo drugiego małżonka. Każdy z małżonków zachowuje zatem prawo do zarządu i swobodnego rozporządzania swoim majątkiem osobistym oraz do korzystania z niego. Podobnie każdy z małżonków samodzielnie odpowiada za zobowiązania, które zaciągnął (przed zawarciem lub w trakcie trwania małżeństwa). Wyjątek stanowią zobowiązania zaciągnięte przez jednego z małżonków na utrzymanie gospodarstwa domowego lub w związku ze sprawowaniem opieki nad dziećmi. Zobowiązania te są zawsze wiążące dla obu małżonków.

Jeżeli chodzi o **wymogi proceduralne**, umowy małżeńskie zawiera się w formie aktu notarialnego (*acte devant notaire*).

Zawarcie umowy majątkowej małżeńskiej lub wprowadzenie zmiany w umowie obowiązującej wcześniej odbywa się zatem zawsze w drodze aktu notarialnego w obecności i za zgodą wszystkich stron umowy (art. 1394 kodeksu cywilnego). Notariusz sporządza umowę majątkową małżeńską i organizuje jej podpisanie przez małżonków lub przyszłych małżonków, a także odpowiada za przekazanie umowy do prokuratury celem dokonania wpisu w rejestrze stanu cywilnego. Spełnienie tego wymogu formalnego jest niezbędne, aby umowa majątkowa małżeńska była wiążąca względem osób trzecich (np. wierzycieli jednego z małżonków).

3 Czy istnieją ograniczenia swobody organizowania małżeńskich stosunków majątkowych?

Tak, należy przestrzegać określonych zasad. Umowa majątkowa małżeńska nie może naruszać zasad współżycia społecznego (art. 1387 kodeksu cywilnego), stanowić odstępstwa od przepisów dotyczących władzy rodzicielskiej i wykonywania pieczy nad osobą i majątkiem dziecka (art. 1388 kodeksu cywilnego) ani skutkować zmianą ustawowej kolejności dziedziczenia (art. 1389 kodeksu cywilnego).

Należy w pełni przestrzegać założeń ustroju podstawowego (art. 212–226 [kodeksu cywilnego](#)), chyba że przewidziano w nim stosowanie umów małżeńskich. Postanowienia umowy majątkowej małżeńskiej nie mogą być sprzeczne z prawami i obowiązkami każdego z małżonków.

Oboje małżonkowie są ponadto zobowiązani do wierności i wzajemnej pomocy. Małżonkowie nie mogą indywidualnie dysponować prawami, które zabezpieczają ich wspólne miejsce zamieszkania lub jego wyposażenie. Istnieje ponadto domniemanie odpowiedzialności solidarnej (*solidarité*) gospodarstwa domowego.

4 Jakie są skutki prawne rozwodu, separacji lub unieważnienia małżeństwa dla majątku małżeńskiego?

1. **Rozwód** (*divorce*) skutkuje rozwiązaniem małżeństwa oraz pociąga za sobą zniesienie (*liquidation*) małżeńskiego ustroju majątkowego i podział (*partage*) majątku małżonków. Umowa majątkowa małżeńska przestaje być skuteczna, a stosunki majątkowe stron podlegają przepisom ogólnego prawa zobowiązań i współwłasności.

Sąd rozpatrujący sprawę rozwodową może zasądzić świadczenie alimentacyjne (*pension alimentaire*) na rzecz jednego z małżonków. Wysokość takiego świadczenia określa się stosownie do potrzeb małżonka, któremu jest ono wypłacane, i zdolności majątkowych małżonka zobowiązanego.

Małżonek, który zrezygnował z działalności zawodowej lub ograniczył taką działalność w trakcie trwania małżeństwa (np. aby sprawować opiekę nad dziećmi), jest uprawniony, na określonych warunkach, do wystąpienia z roszczeniem wobec drugiego małżonka w celu nabycia świadczeń z mocą wsteczną w ramach ogólnego systemu emerytalnego.

Jeżeli w dniu orzeczenia rozwodu co najmniej jedno dziecko urodzone w małżeństwie nie ukończyło 12 roku życia, małżonek, który wykonuje władzę rodzicielską (*autorité parentale*) (samodzielnie albo wspólnie z drugim rodzicem) i z którym dzieci zwykle zamieszkują, może wystąpić do sądu o zasądzenie na jego rzecz prawa do pozostania w lokalu mieszkalnym stanowiącym miejsce wspólnego zamieszkania małżonków. Sąd może pozytywnie rozpatrzyć taki wniosek, nawet jeżeli taki lokal mieszkalny należy do drugiego z małżonków.

Co do zasady rozwód rodziców nie wpływa na warunki wykonywania przez nich władzy rodzicielskiej, którą w dalszym ciągu wykonują oboje. Sąd powierza władzę rodzicielską jednemu z rodziców wyłącznie wówczas, gdy wymaga tego dobro dziecka.

2. Małżonkowie, którzy chcą zaprzestać wspólnego pożycia, ale nie chcą jeszcze rozwodu, mogą skorzystać z **separacji sądowej** (*séparation de corps*). Małżonkowie przebywający w separacji sądowej nie są już zobowiązani do wspólnego zamieszkania, zawsze jednak separacja sądowa skutkuje powstaniem między małżonkami rozdzielenia majątkowej, co z kolei powoduje zniesienie wspólności majątkowej. Pozostałe prawa i obowiązki małżonków pozostają bez zmian.

Chociaż po pojednaniu się małżonków separacja sądowa ustaje, nadal istnieje między nimi rozdzielenie majątkowe, chyba że małżonkowie uzgodnią nowy małżeński ustrój majątkowy.

3. **Unieważnienie małżeństwa** (*annulation du mariage*) skutkuje zniesieniem małżeństwa z mocą wsteczną. Małżeński ustrój majątkowy uznaje się za niebyły. Prawa i obowiązki wynikające z małżeństwa przestają istnieć oraz uznaje się, że osoby, których sprawa dotyczy, były konkubentami.

5 Jakie są skutki śmierci jednego z małżonków dla ich małżeńskiego ustroju majątkowego?

Śmierć jednego z małżonków powoduje ustanie wspólności majątkowej. W takiej sytuacji likwidacji ulegają zatem dwie masy majątkowe: najpierw masa majątkowa podlegająca ustawowemu małżeńskiemu ustrojowi majątkowemu lub umowie majątkowej małżeńskiej, a następnie masa spadkowa w związku z wykonaniem praw spadkowych małżonka pozostającego przy życiu.

O ile nie postanowiono inaczej i jeżeli zmarły pozostawił dzieci lub zstępnych tych dzieci, pozostający przy życiu małżonek jest uprawniony do odziedziczenia minimalnej kwoty, do której odziedziczenia jest uprawnione dziecko ze związku małżeńskiego i która stanowi co najmniej jedną czwartą wartości masy spadkowej, albo do korzystania z nieruchomości wspólnie zamieszkiwanej przez małżonków i z wyposażenia tej nieruchomości, pod warunkiem że nieruchomość ta stanowiła wyłączną własność zmarłego albo wspólną własność zmarłego i pozostającego przy życiu małżonka (art. 767-1 kodeksu cywilnego).

Jeżeli zmarły nie pozostawił dzieci ani zstępnych tych dzieci, pozostający przy życiu małżonek ma pełne prawo własności do całej masy spadkowej, chyba że postanowienia testamentu stanowią inaczej (art. 767-2 kodeksu cywilnego).

6 Który urząd jest uprawniony do podejmowania decyzji w kwestiach związanych z małżeńskim ustrojem majątkowym?

Zastosowanie mają przepisy ustawy z 27 czerwca 2018 r. o ustanowieniu sądu rodzinnego i reformie zasad dotyczących rozwodów i władzy rodzicielskiej (loi du 27 juin 2018 instituant le juge aux affaires familiales, portant réforme du divorce et de l'autorité parentale), która weszła w życie 1 listopada 2018 r.:

<https://legilux.public.lu/eli/etat/leg/loi/2018/06/27/a589/jo>.

Sąd rodzinny rozpatruje powództwa związane z małżeńskimi ustrojami majątkowymi.

Podział majątku jest możliwy w trybie pozasądowym. Udział notariusza jest jednak obowiązkowy wyłącznie w przypadku przedmiotów majątkowych wpisanych do księgi wieczystej (*publicité foncière*).

Udział sędziego jest możliwy wyłącznie w sprawach spornych.

7 Jaki wpływ ma małżeński ustrój majątkowy na stosunki prawne między małżonkiem a osobą trzecią?

W art. 220 kodeksu cywilnego, który ma zastosowanie do każdego małżeńskiego ustroju majątkowego, ustanowiono domniemanie solidarnej odpowiedzialności małżonków w stosunkach z osobami trzecimi w zakresie zobowiązań zaciągniętych w sprawach wynikających z zaspokajania zwykłych potrzeb rodziny, zgodnie z którym to przepisem: „[k]ażde z małżonków może samodzielnie zawierać umowy, których celem jest utrzymanie gospodarstwa domowego lub zapewnienie dzieciom wykształcenia, przy czym wszelkie zobowiązania z tytułu takich umów zawartych przez jednego z małżonków ciążyą solidarnie również na drugim z małżonków.

Odpowiedzialność solidarna nie ma jednak zastosowania do wydatków rażąco nadmiernych, przy uwzględnieniu standardu prowadzenia gospodarstwa domowego, racjonalności lub nieracjonalności transakcji bądź dobrej lub złej wiary osoby trzeciej, z którą małżonek zawarł umowę.

Nie ma ona także zastosowania do zobowiązań wynikających z zakupów na raty, chyba że takich zakupów dokonano za zgodą obojga małżonków”.

Małżeński ustrój majątkowy wpływa na stosunki prawne między małżonkiem a osobą trzecią również w sytuacji zmiany małżeńskiego ustroju majątkowego, która jest skuteczna wobec osób trzecich po upływie trzech miesięcy od jej wpisania do rejestru stanu cywilnego. W przypadku braku takiego wpisu zmiana jest jednak wiążąca dla osób trzecich, jeżeli w umowach zawartych z tymi osobami małżonkowie oświadczyli, że zmienili małżeński ustrój majątkowy.

Orzeczenie o rozwodzie staje się skuteczne wobec osób trzecich dopiero od daty wpisu tego orzeczenia do rejestru. Jeżeli jedno z małżonków jest przedsiębiorcą, każdą umowę majątkową małżeńską i każdy akt zmieniający małżeński ustrój majątkowy należy przekazać do rejestru handlowego w terminie jednego miesiąca.

8 Krótki opis procedur podziału majątku i ustania stosunków majątkowych w tym państwie członkowskim

Po unieważnieniu umowy majątkowej małżeńskiej staje się ona bezskuteczna.

Aby znieść ustrój małżeński, dokonuje się różnego rodzaju obliczeń w celu ustalenia części majątku wspólnego podlegającej podziałowi oraz aktywów i zobowiązań stanowiących majątek osobisty każdego z małżonków.

Każde z małżonków ponownie wchodzi w posiadanie odrębnego majątku osobistego. Kolejnym krokiem jest ustalenie wyrównania (*compte des récompenses*) obejmującego kwotę wspólnego majątku należną małżonkowi i kwotę, którą jest on winien drugiemu z małżonków.

Następnie dokonuje się podziału masy majątkowej zasadniczo na części o równej wartości, chyba że uzgodniono inaczej.

Zniesienia małżeńskiego ustroju majątkowego można dokonać w drodze ugody. Podziału przedmiotów majątkowych wpisanych do księgi wieczystej dokonuje się w drodze aktu notarialnego.

W przypadku braku porozumienia między małżonkami w sprawie zniesienia małżeńskiego ustroju majątkowego i podziału majątku notariusz – wcześniej wyznaczony w tym celu przez sąd rodzinny – sporządza protokół zawierający opis trudności i oświadczenia każdego z małżonków. Sąd orzekający w składzie wieloosobowym rozstrzyga w sprawie pozostałych sporów między małżonkami i kieruje ich do notariusza, który sporządza ostateczny dokument podsumowujący podział masy spadkowej (*l'état liquidatif*).

9 Jakie są procedury rejestracji nieruchomości i jakie dokumenty lub informacje są zwykle wymagane?

Podziału wpływającego na akt wpisany do księgi wieczystej dokonuje się w drodze aktu notarialnego.

Akty prawne między żyjącymi (*actes entre vifs*) – odpłatnie lub nieodpłatnie przenoszące prawa rzeczowe do nieruchomości (*droits réels immobiliers*) inne niż prawa pierwszeństwa (*privilèges*) lub hipoteki (*hypothèques*) – w każdym przypadku podlegają wpisowi do rejestru w urzędzie rejestracji hipotek (*bureau de la conservation des hypothèques*) właściwemu dla miejsca położenia nieruchomości.

Stosuje się przepisy zmienionej ustawy z dnia 25 września 1905 r. o rejestracji praw do nieruchomości (*loi modifiée du 25 septembre 1905 sur la transcription des droits réels immobiliers*): <https://legilux.public.lu/eli/etat/leg/loi/1905/09/25/n1/jo>.

Ostatnia aktualizacja: 14/05/2024

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.